RESOLUCIJA EVROPSKEGA PARLAMENTA (EU) 2022/1835

z dne 4. maja 2022

s pripombami, ki so del sklepa o razrešnici glede izvrševanja proračuna Skupnega podjetja Shift2Rail (sedaj Skupno podjetje za evropske železnice) za proračunsko leto 2020

EVROPSKI PARLAMENT,

— ob upoštevanju sklepa o razrešnici glede izvrševanja proračuna Skupnega podjetja Shift2Rail za proračunsko leto 2020,

— ob upoštevanju člena 100 in Priloge V Poslovnika,

— ob upoštevanju mnenja Odbora za promet in turizem,

— ob upoštevanju poročila Odbora za proračunski nadzor (A9-0069/2022),

A. ker je bilo Skupno podjetje Shift2Rail (v nadaljnjem besedilu: skupno podjetje) ustanovljeno junija 2014 z Uredbo Sveta (EU) št. 642/2014 ([1]), in sicer za obdobje desetih let;

B. ker so ustanovni člani Unija, ki jo zastopa Komisija, in partnerji iz železniške industrije (glavni deležniki, vključno s proizvajalci železniške opreme, železniškimi prevozniki, upravljavci infrastrukture in raziskovalnimi centri), drugi subjekti pa lahko v skupnem podjetju sodelujejo kot pridruženi člani; ker prispevki drugih članov razen Unije ne bi smeli biti omejeni zgolj na kritje upravnih stroškov in sofinanciranje, potrebno za izvajanje ukrepov na področju raziskav in inovacij, temveč bi morali biti povezani tudi z dodatnimi dejavnostmi;

C. ker so glavni cilji skupnega podjetja prispevati k vzpostavitvi enotnega evropskega železniškega območja ter povečati privlačnost, konkurenčnost, trajnostnost in povezanost evropskega železniškega sistema, kar bo med drugim olajšalo prehod s cestnega in zračnega na železniški prevoz;

D. ker skupno podjetje od maja 2016 samostojno deluje;

Splošno

1. na podlagi poročila Računskega sodišča o zaključnem računu skupnega podjetja za proračunsko leto 2020 ugotavlja (v nadaljnjem besedilu: poročila Računskega sodišča), da zaključni račun skupnega podjetja v vseh pomembnih pogledih pošteno predstavlja njegov finančni položaj na dan 31. decembra 2020 ter njegov poslovni izid, denarne tokove in spremembe čistih sredstev za tedaj končano leto v skladu z njegovo finančno uredbo in računovodskimi pravili, ki jih je sprejel računovodja Komisije; na podlagi poročila Računskega sodišča poleg tega ugotavlja, da so transakcije, povezane z zaključnim računom, v vseh pomembnih pogledih zakonite in pravilne;

2. ugotavlja, da je za obdobje, določeno v uredbi, najvišji prispevek Unije za skupno podjetje 450 000 000 EUR (vključno s prispevki Efte), ki se izplača iz proračuna programa Obzorje 2020; ugotavlja, da morajo vsi člani skupnega podjetja razen Unije (industrijsko združenje) prispevati sredstva v skupnem znesku vsaj 470 000 000 EUR, ki vključujejo prispevek za operativne dejavnosti skupnega podjetja v višini vsaj 350 000 000 EUR in stvarne prispevke v znesku vsaj 120 000 000 EUR za dodatne dejavnosti skupnega podjetja;

3. ugotavlja, da pri raziskovalnih in inovacijskih dejavnostih skupnega podjetja sodeluje več kot 400 javnih in zasebnih subjektov, ki predstavljajo železniški sektor; poleg tega ugotavlja, da se je v letu 2020 okrepilo sodelovanje z državami članicami, pa tudi z mednarodnimi stranmi, na primer s podpisom memorandumov o soglasju z Baskijo, kanadskim konzorcijem za raziskave in inovacije na področju mestnega prometa ter s stalnim sekretariatom prometne skupnosti v letu 2020;

([1]) Uredba Sveta (EU) št. 642/2014 z dne 16. junija 2014 o ustanovitvi Skupnega podjetja Shift2Rail (UL L 177, 17.6.2014, str. 9).

Upravljanje proračuna in finančno poslovodenje

4. ugotavlja, da je razpoložljivi končni proračun v letu 2020, vključno s ponovno vnesenimi neporabljenimi proračunskimi sredstvi iz prejšnjih let, namenskimi prejemki in prenosi v naslednje proračunsko leto, vseboval 89 711 000 EUR za prevzem obveznosti in 80 289 000 EUR za plačila; ugotavlja, da je v letu 2020 stopnja porabe razpoložljivih sredstev za prevzem obveznosti znašala 94 %, stopnja porabe sredstev za plačila pa 76 %;

5. je seznanjen, da so razpoložljiva aktivna proračunska sredstva iz programa Obzorje 2020, ki so bila skupnemu podjetju na voljo leta 2020, znašala 84 081 000 EUR za prevzem obveznosti in 75 779 000 EUR za plačila; na podlagi poročila Računskega sodišča poleg tega ugotavlja, da je konec leta 2020 skupno podjetje izvršilo 100 % sredstev za prevzem obveznosti in 80 % sredstev za plačila, ki so bila na voljo za projekte programa Obzorje 2020; ugotavlja, da se je stopnja izvrševanja operativnih sredstev za plačila v primerjavi z letom 2019 zmanjšala (88 %), saj enega sporazuma o dodelitvi nepovratnih sredstev, dodeljenega v okviru razpisa za zbiranje predlogov za leto 2020, do konca leta 2020 ni bilo mogoče podpisati, s tem povezano predhodno financiranje pa je bilo treba ustrezno odložiti;

6. ugotavlja, da so do konca leta 2020 zasebni člani zagotovili potrjene prispevke v skupni višini 131 181 000 EUR, kar je vključevalo potrjene denarne prispevke v skupnem znesku 9 238 000 EUR in potrjene stvarne prispevke v znesku 121 942 000 EUR, poleg tega pa še stvarne prispevke za dodatne dejavnosti v skupnem znesku 204 806 156 EUR (na dan 31. januarja 2021), medtem ko je Unija zagotovila denarni prispevek v skupnem znesku 297 741 000 EUR (ob koncu leta 2020);

7. ugotavlja, da skupna podjetja uporabljajo različne postopke za izračun stvarnih prispevkov, zato jih poziva, naj te postopke uskladijo;

Uspešnost

8. ugotavlja, da je upravni odbor skupnega podjetja julija 2020 izbral 19 predlogov za financiranje, zbranih z razpisom za zbiranje predlogov, ki je bil objavljen januarja 2020 na podlagi spremenjenega letnega delovnega načrta za leto 2020; ugotavlja, da so bila leta 2020 nepovratna sredstva dodeljena 19 projektom v skupnem znesku približno 147 700 000 EUR, za 18 od njih pa so bili podpisani sporazumi; ugotavlja, da je bil na zahtevo konzorcija in ob upoštevanju potrebe po reorganizaciji dodelitev projekta med delovne svežnje podpis enega sporazuma o nepovratnih sredstvih odložen na leto 2021; ugotavlja, da je bilo za financiranje izbranih skupaj 242 udeležencev v 19 temah za raziskave in inovacije iz razpisa iz leta 2020, med katerimi so jih 29 % zastopala mala in srednja podjetja v odprtih razpisnih postopkih za projekte, vloge pa so bile prejete od udeležencev iz 30 držav, med katerimi so bili za financiranje izbrani udeleženci iz 19 držav članic in 3 držav povezanih z okvirnim programom Obzorje 2020;

9. izraža pohvalo za ukrepe, ki jih je sprejelo skupno podjetje, da bi zmanjšalo zamude pri projektih zaradi posledic krize v zvezi s covidom-19; ugotavlja, da so nekatera plačila, prvotno predvidena v letu 2020, zaradi krize zaradi covida-19 dospela šele v letu 2021; s tem v zvezi ugotavlja, da je skupno podjetje v skladu s svojimi finančnimi pravili v svojem proračunu uporabilo naslov 4;

10. ugotavlja, da se je ob koncu leta 2020 izvajalo 72 projektov (36 razpisnih postopkov za člane in 36 odprtih razpisnih postopkov): 55 projektov se je izvajalo v okviru 5 inovacijskih programov, 9 projektov v okviru medsektorskih dejavnosti in 8 projektov v okviru inovacijskega programa X;

11. ugotavlja, da skupno podjetje uporablja skupne ključne kazalnike uspešnosti programa Obzorje 2020 in medsektorske kazalnike uspešnosti, pa tudi lastne ključne kazalnike uspešnosti, na primer za učinkovitost sistema železniškega prevoza; ugotavlja, da si je skupno podjetje v letu 2020 še naprej prizadevalo vzdrževati model za napovedovanje učinka Shift2Rail do leta 2030 in zagotovilo novo izdajo zaradi posodobitve podatkov, ki so jih prispevali različni projekti in tehnološki demonstratorji;

12. pozdravlja, da skupno podjetje od leta 2018 dalje stalno poroča o svojem prispevku k doseganju ciljev OZN glede trajnostnega razvoja, zlasti o svojem prispevku k zmanjšanju stroškov življenjskega cikla železniškega prevoza;

13. ugotavlja, da je konec leta 2020 program Shift2Rail dosegel ključne mejnike na področju izvrševanja, saj so bila skoraj vsa sredstva skupnega podjetja namenjena dejavnostim programa Shift2Rail, vsaj 60 % programa Shift2Rail pa je bilo uresničenega z vidika doseganja operativnih predstavitev ravni tehnološke pripravljenosti 6/7, ki naj bi bile zaključene v letu 2023;

14. ugotavlja, da se ocenjuje, da skupna vrednost dejavnosti, izvedenih v letu 2020, znaša 119,4 milijona EUR (od tega so 110,3 milijona EUR prispevali drugi člani, ki niso Unija);

15. ugotavlja, da sedanje dejavnosti skupnega podjetja napredujejo k predstavitvam v letih 2022 in 2023 in da bosta s tem zagotovljena ustrezno postopno odpravljanje programa Shift2Rail ter postopno uvajanje naslednjega programa skupnega podjetja za evropske železnice; ugotavlja, da so tehnološki demonstratorji skupnega podjetja ključni za bolj sistematično preobrazbo železnic, ki jo strateško usmerjajo evropski zeleni dogovor Komisije, agenda za digitalizacijo ter nedavna strategija za trajnostno in pametno mobilnost; ugotavlja, da skupno podjetje spomladi 2020 dodatno podprlo pripravo dokumenta na visoki ravni o nasledniku skupnega podjetja Shift2Rail, ki je skupno podjetje za evropske železnice (EU-Rail), in je potem, ko je bila decembra 2019 predložena prva različica dokumenta na visoki ravni, v prvi polovici leta 2020 še naprej usklajevalo različne prispevke; ugotavlja, da je Komisija avgusta 2020 objavila svoj poziv subjektom, naj izrazijo interes, da bi postali kandidati za ustanovne člane skupnega podjetja za evropske železnice;

16. spodbuja skupno podjetje, naj razvije, vključi, predstavi in potrdi inovativne tehnologije in rešitve, da bi odpravili preostale tehnične ovire, ki železniški sektor zavirajo v smislu interoperabilnosti, uvajanja proizvodov in učinkovitosti, ter zmanjšali negativne zunanje učinke v tesnem sodelovanju z deležniki v celotni železniški vrednostni verigi, zlasti z malimi in srednjimi podjetji, raziskovalnimi in tehnološkimi središči ter univerzami;

17. poudarja, da je treba še dodatno razviti sinergije med novim partnerstvom in obstoječimi mehanizmi financiranja ter v celoti izkoristiti priložnosti za projekte, ki se financirajo v okviru programov Unije, kot so Instrument za povezovanje Evrope, načrt za digitalno Evropo, Evropski sklad za regionalni razvoj, Kohezijski sklad in InvestEU;

18. na podlagi letnega poročila o dejavnostih skupnega podjetja za leto 2020 ugotavlja, da glede uravnotežene zastopanosti spolov iz kazalnikov za spremljanje H2020 za zadevno leto izhaja, da je bil delež žensk v upravnem odboru enak kot v lanskem letu, namreč 16 %, medtem ko je njihov delež med vsemi predstavniki skupnega podjetja znašal 33 % in med člani znanstvenega odbora prav tako 33 %; obžaluje, da so podatki za ženske enaki kot v preteklem letu 2019;

19. z zaskrbljenostjo ugotavlja, da je pandemija covida-19 uslužbence postavila pred številne izzive; pozdravlja dejstvo, da je skupno podjetje prvič izvedlo anketo med zaposlenimi in da je bil pripravljen akcijski načrt, ki vključuje vzpostavitev „programa za dobro počutje“ za zagotavljanje podpore osebju med pandemijo covida-19; poziva vodstvo, naj z ustreznimi podpornimi strukturami poskrbi za dobro duševno počutje osebja;

Osebje in javna naročila

20. ugotavlja, da je bilo 31. decembra 2020 ob upoštevanju izredne začasne zaposlitve pogodbenega uslužbenca za nadomestitev začasnega uslužbenca zasedenih 24 delovnih mest, na katerih sta bila dva napotena nacionalna strokovnjaka, pet začasnih uslužbencev in 16 pogodbenih uslužbencev, kar je v skladu s kadrovskim načrtom; ugotavlja, da je skupno podjetje za prvo leto izvedlo anketo med zaposlenimi, da bi izmerilo zavzetost zaposlenih in spremljalo, v kolikšni meri je vedenje zaposlenih že vključevalo vnaprej opredeljeni okvir notranje kontrole podjetja;

21. ugotavlja, da je skupno podjetje v letu 2020 v interesu dobrega finančnega poslovodenja, kolikor je bilo mogoče, uporabljalo sporazume o ravni storitve z ustreznimi službami Komisije in agencijami Unije (IKT, usposabljanje, plačilna lista, misije, povračilo stroškov strokovnjakom, občasni uslužbenci itd.) in sodelovalo v medinstitucionalnih okvirnih naročilih (na primer: IT, revizija, pisarniško pohištvo, zavarovanje, kadrovske storitve) s podpisom sporazumov o soglasju ter da je poleg tega za okrepitev sinergij vodilo skupna okvirna naročila več skupnih podjetij ali pri njih sodelovalo (npr. IT in storitve za varstvo podatkov); poleg tega ugotavlja, da je skupno podjetje v letu 2020 objavilo svoj prvi razpis za nagrado v okviru programa Obzorje 2020;

Notranja revizija

22. ugotavlja, da je služba za notranjo revizijo v letu 2019 izvedla revizijo dodeljevanja nepovratnih sredstev in da je v letu 2020 skupno podjetje na podlagi svojega akcijskega načrta izvedlo ukrepe za izvedbo štirih pomembnih priporočil, ki so jih navedli revizorji; poleg tega ugotavlja, da je služba za notranjo revizijo oktobra 2020 na podlagi zagotovljene dodatne dokumentacije potrdila, da šteje prva tri priporočila za izvršena, januarja 2021 pa je za izvršena štela vsa štiri priporočila;

23. poleg tega ugotavlja, da je služba za notranjo revizijo v letu 2020 opravila poglobljeno analizo tveganja v skupnem podjetju za pripravo novega strateškega načrta notranjih revizij, ki zajema obdobje 2021–2023;

Notranja kontrola

24. na podlagi poročila Računskega sodišča ugotavlja, da je skupno podjetje leta 2020 vzpostavilo zanesljive postopke predhodne kontrole na podlagi finančnih in operativnih pregledov dokumentacije ter da je izvajalo okvir notranje kontrole Komisije, ki temelji na 17 načelih notranje kontrole; ugotavlja tudi, da je za letno samooceno in spremljanje uspešnosti kontrolnih dejavnosti, ki se zahtevata v okviru notranje kontrole, razvilo ustrezne kazalnike za vsa načela notranje kontrole in z njimi povezane značilnosti;

25. ugotavlja, da je v sklepu upravnega odbora 07/2018 o sprejetju pravil o preprečevanju in obvladovanju nasprotij interesov, ki se uporabljajo za organe skupnega podjetja, določeno, da se na spletišču skupnega podjetja objavijo posodobljeni življenjepisi in izjave o nasprotju interesov članov upravnega odbora; na podlagi poročila Računskega sodišča ugotavlja, da je bilo do konca leta 2020 mogoče objaviti le polovico življenjepisov in nobene izjave o nasprotju interesov, saj je informacije ustrezno predložilo le nekaj članov upravnega odbora; ugotavlja, da je skupno podjetje člane upravnega odbora večkrat opozorilo, naj predložijo manjkajoče izjave o nasprotju interesov, da je junija 2021 še vedno manjkalo 28 % življenjepisov in izjav o nasprotju interesov (12 izmed 43 sedanjih aktivnih predstavnikov) in da je bilo članom upravnega odbora predstavljeno poročilo o stanju, pojasnjeno pa jim je bilo tudi, da se za vsakega člana, ki ne izpolnjuje zahtev glede izjave o nasprotju interesov in življenjepisa, šteje, da je dejansko v nasprotju interesov, kar vodi do izključitve iz postopka odločanja upravnega odbora; poziva skupno podjetje, naj organu za podelitev razrešnice poroča o napredku v zvezi s tem;

26. na podlagi poročila Računskega sodišča ugotavlja, da je skupna revizijska služba Komisije pristojna za naknadno revizijo plačil za projekte v programu Obzorje 2020, ki jih je izvršilo skupno podjetje, ter da je na podlagi rezultatov naknadnih revizij, ki so bili na voljo konec leta 2020, skupno podjetje poročalo o reprezentativni stopnji napake v višini 2,9 % in stopnji preostale napake v višini 1,99 % za projekte programa Obzorje 2020 (obračuni in končna plačila); na podlagi predloga uredbe Komisije o programu Obzorje 2020 ugotavlja, da je končni cilj, da se stopnja preostalih napak ob zaključku programov čim bolj približa 2 %, potem ko so upoštevani finančni vplivi vseh revizij, popravki in obnovitveni ukrepi;

27. ugotavlja, da je skupno podjetje leta 2020 ocenilo svoje raziskovalne in inovacijske dejavnosti s tretjo kontrolno točko, pri kateri so se upoštevali izdelki in poročila, predloženi med letnim pregledom aktivnih projektov, ki so ga usklajevali drugi člani, poleg tega pa je v tem procesu zagotovilo, da se je ustrezno uporabljalo priporočilo, podano med prejšnjo oceno s kontrolno točko;

28. ugotavlja, da je skupno podjetje še naprej izvajalo sebi prilagojeno strategijo za boj proti goljufijam za obdobje 2017–2020, ki je dopolnjevala strategijo programa Obzorje 2020, in da se v skladu z njo za poročanje o dejavnostih za preprečevanje in odkrivanje goljufij uporablja pet kazalnikov ter da povezani akcijski načrt za izvajanje strategije zajema različne stopnje cikla boja proti goljufijam (preprečevanje, odkrivanje, preiskovanje in korektivne ukrepe); poleg tega ugotavlja, da je v letu 2020 ozaveščenost o goljufijah pokrivala anketa med zaposlenimi, izvedena po sprejetju revidiranega okvira notranje kontrole, tveganja goljufij pa ocena tveganja;

29. ugotavlja, da je Računsko sodišče v okviru kontrol operativnih plačil revidiralo naključno vzorčena plačila iz programa Obzorje 2020, izvršena v letu 2020 na ravni končnih upravičencev, da bi potrdilo stopnje napak iz naknadnih revizij, in da je bil pri teh podrobnih revizijah odkrit en primer sistemske napake zaradi uporabe napačne metode izračuna prijavljenih stroškov dela, v drugem primeru pa je bila odkrita sistemska količinsko neopredeljiva slabost pri kontroli, ki se je nanašala na to, da upravičenec ni imel postopka potrjevanja za delovne ure, prijavljene kot namenjene projektu; je seznanjen z odgovorom skupnega podjetja, da je bila ugotovitev, da upravičenec ni vzpostavil postopka potrjevanja za dejansko opravljene ure, opredeljena v poročilu o naknadni reviziji, ki jo je konec leta 2020 izvedla skupna revizijska služba Komisije, da finančne prilagoditve niso bile zahtevane in da je bilo v tem poročilu ugotovljeno, da je sistem evidentiranja časa, ki ga uporablja upravičenec, na splošno zanesljiv, ter da je upravičenec potrdil, da bo sistem potrjevanja evidentiranja časa izboljšal; poziva skupno podjetje, naj organu za podelitev razrešnice poroča o spremembah v zvezi s tem;

30. poudarja, da je Računsko sodišče v letnem poročilu o skupnih podjetjih EU za leto 2020 odkrilo stalne sistemske napake v stroških za osebje, ki so jih prijavili upravičenci, zlasti pri malih in srednjih podjetjih ter pri novih upravičencih; ugotavlja, da se je o teh napakah redno poročalo tudi v naknadnih revizijah skupne revizijske službe in njenih pogodbenih revizorjev; poudarja, da je Računsko sodišče na strani 39 tega poročila navedlo, da sta poenostavitev pravil programa Obzorje 2020 za prijavo stroškov dela in širša uporaba poenostavljenih možnosti obračunavanja stroškov osnovni pogoj za prihodnje okvirne raziskovalne programe, da bi se stopnje napak ustalile pod ravnjo pomembnosti; spodbuja skupno podjetje, naj okrepi sisteme notranje kontrole, saj so mala in srednja podjetja ter novi upravičenci bolj nagnjeni k napakam.